

Kobber i tidlig moderne tid. En komparativ studie av arbeid og hverdagsliv i Falun og Røros

Foto: Lars Geithe

Prosjektet undersøker utviklingen ved Skandinavias to største kobbergruver i tidlig moderne tid, nemlig Falun gruver i Sverige og Røros gruver i Norge. Disse gruvene produserte og eksporterte kobber til store deler av verden og spesielt Falun fikk en fremtredende posisjon. Men situasjonen endret seg i løpet av 1700-tallet: med den britiske industrielle revolusjonen ble Swansea verdens nye «copperopolis», mens et antall kriger og store sosiale endringer skapte nye og ofte vanskeligere forhold i Danmark-Norge og Sverige.

Prosjektet spør hvordan gruvesamfunnet på Røros og Falun opplevde disse endringene. Vi undersøker gruvedriften, arbeiderne og arbeidsgiverne, og sammenligner Røros og Falun der det er mulig. Men vi går også utover lokalsamfunnene. Vi følger gruvens globale forbindelser og betydning: hvilke handelsforbindelser hadde de? Hvordan ble kobberet eksportert, og i hvilken form? Hvem kjøpte kobberet? Prosjektet vil støtte seg på mikrohistorie, nyere globalhistorie, og på sosial, teknologi- og økonomisk historie.

Eksempler på masteroppgaver:

1) Bergmesteren – mellom Kongen og allmuen

Vi vet at bergmesteren hadde en viktig posisjon, nemlig å inspisere gruvedriften på Kongens vegne. Men vi vet mindre om hva han faktisk fant ut på sine inspeksjoner?

Arkiv: Trondheim.

2) Danske kobbersmeder og fabrikker.

Vi vet at det fantes både kobbersmeder og fabrikker i Danmark. Men fikk de kobber fra Røros, Falun, eller fra andre steder? Og hvordan fikk de det? Hva lagde de og hvor solgte de kobbervarene?

Arkiv: Danmark

3) Mat, tobakk og sprit til gruvearbeiderne på Røros og Falun.

Provianthuset skaffet tilveie matvarer og andre varer til gruvearbeiderne. Vi vet at gruvearbeiderne til tider fikk slike varer i stedet for kontant lønn – men hvordan fungerte dette? Hvilke priser ble satt og hvilke fortjenester fikk de som skaffet varene til provianthuset? Kan varene som ble solgt si oss noe folks levkår på 1700-tallet?

Arkiv: Provianthuset, Trondheim

4) Kobberauksjoner i Trondheim

Noe av det kobberet som ble produsert på Røros ble ikke eksportert (slik mesteparten ble), men solgt på auksjon i Trondheim. Hvem kjøpte dette kobberet, for hvilket formål, og hvor ble det av?
Arkiv: auksjonsprotokoller, Trondheim og nett

5) «Afladerne» - mellommenn i kobbereksporten.

Storparten av kobberet fra Røros ble sendt til Trondheim og derfra eksportert. Hvordan den eksporten foregikk ønsker vi å vite mer om. Vi vet at 'afladere' var involvert i mange tilfeller – men hva var en 'aflader' og hvem var de? Hvilken rolle spilte de i handelen?
Arkiv: kobbereksportlister, Oslo

Hvis interessert, ta kontakt med:

Prof. Kristine Bruland, tel: 91713939, mail: kristine.bruland@iakh.uio.no

Post-doc. Kristin Ranestad, tel: +45 25708065, mail: kristin.ranestad@iakh.uio.no

Forsker Ragnhild Hutchison, tel: 93423207, mail: ragnhild.hutchison@iakh.uio.no

[Se prosjektside her](#)